

www.uspp.org.ua/interview/20.svitovi-ekonomichni-procesi-sponukayut-ukrainu-rozvivati-sviy-vnutrishniy-rinok.htm.

Bodrov, V. H., Baldych, N. I., and Husiev, V. O. *Vnutrishnii rynok Ukrainy: teoriia ta stratehiia postkryzovoho rozvytku* [The domestic market of Ukraine: Theory and strategy of post-crisis development]. Kyiv: NADU, 2011.

Derzhavnyi komitet statystyky. [Ekonomika promyshlennosti, 111-121. Donetsk: IEP, 2005.](http://www.ukrstat.gov.ua/Kulish, E. V., and Teliuk, V. A.)

[Legal Act of Ukraine]. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/187-2013-%D0%BF#n1>

Narodnoe khoziaystvo SSSR v 1990 g. [The national economy of the USSR in 1990]. Moscow: Finansy i statistika, 1990.

"Otsinka potreb Ukrainy u haluzi spriannia mizhnarodni torhivli: Vplyv torhovelnoi polityky na liudskyi rozvytok" [Ukraine

Needs Assessment Aid for Trade: Trade and Human Development]. [http://appu.org.ua/attachments/71/ua_52916aft_ukr\(web\).pdf](http://appu.org.ua/attachments/71/ua_52916aft_ukr(web).pdf)

Pavliuk, A. P., Pokryshka, D. S., and Belinska, Ya. V. *Strukturni peretvorennia v Ukraini: peredumovy modernizatsii ekonomiky* [Structural transformations in Ukraine: background of economic modernization]. Kyiv: NISD, 2012.

"The Global Competitiveness Report 2012 – 2013" <http://reports.weforum.org/>

"The Global Competitiveness Report 2007 – 2008" <http://reports.weforum.org/>

Yakubovskiy, M. "Promyslova polityka: problemy ta perspektyvy modernizatsii" [Industrial policy: problems and prospects of modernization]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 8 (2010): 21-29.

Zahorska, T. P. "Rynok metaloproduktii i rozvytok hirnycho-metalurhiinoho kompleksu Ukrainy" [Steel market and the development of mining and metallurgical complex of Ukraine]. *Ekonomika i prohnozuvannia*, no. 4 (2005): 95-106.

УДК 336.02

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ НАПРЯМКИ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ В ПРОЦЕСІ СТАБІЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

ПЕТРУШЕВСЬКА В. В.

УДК 336.02

Петрушевська В. В. Трансформаційні напрямки фінансової політики в процесі стабілізації економіки України

Метою дослідження є розгляд теоретичних положень щодо державної фінансової політики. У статті розглянуто роль фінансової політики в забезпеченні стабілізації фінансової системи України. Представлено концептуальні положення щодо основних цілей, механізмів й інструментів стабілізаційної фінансової політики держави. Розроблено економічні показники її ефективності. Використання в практичній діяльності органами державної влади показників економічної ефективності стабілізаційної фінансової політики дозволить суспільству оцінити доцільність заходів такої політики, тим самим підвищити її ефективність й знизити критику на адресу уряду. Необхідним напрямком досягнення результативності й ефективності стабілізаційної фінансової політики є врахування в процесі її розробки й реалізації органами державної влади інтересів усіх соціальних груп (населення, підприємців, фінансових інститутів і компаній й т. ін.).

Ключові слова: фінансова політика, цілі, стабілізація, інструменти, механізми.

Рис.: 1. **Формул:** 5. **Бібл.:** 8.

Петрушевська Вікторія Вікторівна – кандидат наук з державного управління, доцент кафедри «Фінанси», Донецький державний університет управління (вул. Челюскінців, 163а, Донецьк, 83050, Україна)

E-mail: petrushevskaya@list.ru

УДК 336.02

Петрушевская В. В. Трансформационные направления финансовой политики в процессе стабилизации экономики Украины

Целью исследования является рассмотрение теоретических положений относительно государственной финансовой политики. В статье рассмотрена роль финансовой политики в обеспечении стабилизации финансовой системы Украины. Представлены концептуальные положения относительно основных целей, механизмов и инструментов стабилизационной финансовой политики государства. Разработаны экономические показатели ее эффективности. Использование в практической деятельности органами государственной власти показателей экономической эффективности стабилизационной финансовой политики даст возможность обществу оценить целесообразность мероприятий такой политики, тем самым повысить ее эффективность и снизить критику в адрес правительства. Необходимым направлением достижения результативности и эффективности стабилизационной финансовой политики является учет в процессе ее разработки и реализации органами государственной власти интересов всех социальных групп (населения, предпринимателей, финансовых институтов и компаний и т. д.).

Ключевые слова: финансовая политика, цели, стабилизация, инструменты, механизмы.

Рис.: 1. **Формул:** 5. **Библ.:** 8.

Петрушевская Виктория Викторовна – кандидат наук по государственному управлению, доцент кафедры «Финансы», Донецкий государственный университет управления (ул. Челюскинцев, 163а, Донецк, 83050, Украина)

E-mail: petrushevskaya@list.ru

UDC 336.02

Petrushevskaya V. V. Transformation Directions of the Financial Policy in the Process of Stabilisation of the Ukrainian Economy

The goal of the article is consideration of theoretical provisions with respect to the state financial policy. The article considers the role of the financial policy in ensuring stabilisation of the Ukrainian financial system. It presents conceptual provisions regarding main goals, mechanisms and instruments of the stabilisation financial policy of the state. It develops economic indicators of its efficiency. The use of indicators of economic efficiency of the stabilisation financial policy by the bodies of state authority in their practical activity would provide the society with a possibility to assess expediency of measures of this policy increasing its efficiency and decreasing criticism at the government. A necessary direction of achievement of effectiveness and efficiency of the stabilisation financial policy is taking into consideration interests of all social groups (population, entrepreneurs, financial institutes and companies, etc.) by the bodies of state authority in the process of its development and realisation.

Key words: financial policy, goals, stabilisation, instruments, mechanisms.

Рис.: 1. **Formulae:** 5. **Bibl.:** 8.

Petrushevskaya Viktoriya V. – Candidate of Sciences (State Administration), Associate Professor of the Department "Finance", Donetsk State University of Management (vul. Chelyuskintsev, 163a, Donetsk, 83050, Ukraine)

E-mail: petrushevskaya@list.ru

Важливим розділом фінансової науки та практики є питання фінансової політики, що пов'язана з діяльністю органів державної влади, спрямованої на досягнення цілей фінансової політики за допомогою фінансових інструментів. При цьому головними питаннями залишаються визначення цілей фінансової політики та інструментів і механізмів їх досягнення в процесі стабілізації економіки держави.

Проблема визначення цілей, механізмів та інструментів державної фінансової політики є важливою не тільки в теорії, але й у практиці. Хотілося б підкреслити, що проблема є наріжною й для фінансового менеджменту. Дослідження цієї проблеми в сучасній фінансовій літературі показало, що по цьому питанню немає єдиної думки, найчастіше цілі чітко не формулюються, і надається різноманіття інструментів фінансової політики без конкретизації умов їхнього застосування.

Метою статті є розгляд концептуальних положень щодо державної фінансової політики; визначення ролі фінансової політики в забезпеченні стабілізації фінансової системи України й розробка економічних показників її ефективності.

У науковій літературі державну фінансову політику характеризують по таких трьох основних цілях: розподіл; перерозподіл; стабілізація [1, 3].

Коли мова йде про *розподіл*, то мається на увазі вплив на використання економічних ресурсів, за якого досягається інший ефект, ніж у випадку голосування суб'єктів ринку [1].

Перерозподіл характеризує етап вторинного, третинного й т. д. розподілу.

Стабілізаційна фінансова політика – нове явище в галузі державних фінансів. Вона ґрунтується на використанні фінансових відносин, з метою стабілізації державних фінансів й економіки в цілому [6].

Мета стабілізаційної фінансової політики полягає у згладжуванні коливань, що обумовлені мінливими факторами ринкового середовища. Відомий економіст Д. Брюмерхофф пов'язує стабільність з категорією економічної рівноваги. Він вказує на те, що економічний розвиток має протікати рівномірно. Характерною особливістю економічної рівноваги є сумісність намірів і дій всіх суб'єктів економіки. За виконання цієї умови жоден із суб'єктів економіки не змінює своїх планів. Якщо ж після зміни кон'юнктури знову досягаються попередні показники рівноваги, то економіка є стабільною. Економічна й фінансова системи вважаються тим стабільнішими, чим ближче вони до стану рівноваги» [1]. Під загальноекономічною рівновагою Д. Брюмерхофф розуміє досягнення одночасно якомога вищої зайнятості й низького рівня інфляції.

Зазначені цілі фінансової політики взаємозалежні й доповнюють одна одну. Розподіл й перерозподіл є невід'ємною умовою реалізації стабілізаційної фінансової політики, водночас ці процеси можуть мати як стабілізуючий, так і дестабілізуючий характер для соціально-економічного розвитку держави.

Стабілізаційна фінансова політика включає заходи, що спрямовані на встановлення прийнятної економічної рівноваги. Така політика заснована на використа-

ні системи розподільних грошових відносин, основними інструментами якої є бюджетно-податкові важелі: зміни в системі оподаткування й рівні витраток бюджету.

Стабілізаційна фінансова політика здійснюється за рахунок реалізації такої функції фінансів, як регулююча. Суть цієї функції полягає у втручанні держави в процеси відтворення в економіці, через фінансовий механізм: державні видатки, податки, державний кредит та ін.

Вказані економічні категорії є макророзмірами, що впливають на такі показники, як: кон'юнктура фінансового ринку, відсоткові ставки, валютні курси, темп інфляції, пропозиція й попит і т. ін.

Усе це, у свою чергу, впливає на процес суспільного відтворення, зайнятість і у кінцевому підсумку – стабільність національної економіки й фінансової системи держави. Звідси, стабілізаційна фінансова політика – це сукупність державних заходів, що спрямовані на організацію й використання фінансових інструментів для здійснення функцій держави щодо зміцнення національної фінансової системи й підтримки стабільності соціально-економічного розвитку [7].

Стабілізаційна фінансова політика являє собою сукупність складових державної фінансової політики: бюджетна, податкова, митна, інвестиційна, цінна, валютна й т. ін. Здійснення стабілізаційної фінансової політики неможливе без застосування перерахованих компонентів, адже їх використання необхідне в рамках реалізації цілей такої фінансової політики. Стабілізаційна фінансова політика припускає використання сукупності фінансових та економічних інструментів і механізмів з метою забезпечення стабільності національної фінансової системи і економіки країни в цілому.

Стабілізаційна фінансова політика передбачає втручання держави в роботу ринку. Якщо звернутися до неолібералізму, який інколи називають ринковим фундаменталізмом, то державне втручання в економічні процеси – неприпустиме. Таке пояснюють тим, що ринок сам набуває найефективнішого способу суспільного відтворення й розподілу ресурсів [8]. Однак Д. Стігліц відзначає, що фінансовий ринок не досконалий і потребує регулювання. Це обумовлено, зокрема, тим, що на фінансових ринках мотивація господарюючих суб'єктів часто не збігається із суспільною вигодою [5]. Більше шансів на проведення ефективної фінансової політики мають індустріально розвинені країни і в меншому ступені – країни, що знаходяться на стадії розвитку економіки. Такі обмеження пояснюються можливістю акумулювати достатній обсяг фінансових ресурсів. Тим більше, ефективність й результативність застосування фінансових ресурсів для країн, що знаходяться на стадії розвитку ринкової економіки, буде нижче за існування високого рівня корупції.

Розглянемо докладніше механізм та інструменти стабілізаційної фінансової політики. Інструмент – це знаряддя впливу на що-небудь з метою вдосконалення у рамках такої політики. Механізм стабілізаційної фінансової політики включає фінансову й економічну складові.

Фінансова складова механізму стабілізаційної фінансової політики являє собою форму організації фінансових відносин, що спрямовані на досягнення намічених цілей. Базовими елементами цього механізму є:

- ✦ формування системи управління фінансовими ресурсами в процесі реалізації стабілізаційної фінансової політики;
- ✦ порядок мобілізації та використання державних фінансових ресурсів;
- ✦ організація контролю за реалізацією стабілізаційної фінансової політики.

Економічна складова механізму стабілізаційної фінансової політики представляє собою процес формування й використання інструментів зазначеної політики на відтворювальну й фінансову системи з метою досягнення намічених цілей (рис. 1). У рамках стабілізаційної фінансової політики держава використовує наявні інструменти з метою досягнення намічених цілей або створює нові більш ефективні інструменти. При цьому доцільніше користуватися не одним, а низкою інструментів, адже різноманіття інструментів підвищує результативність державної фінансової політики.

Стабілізаційна фінансова політика здійснюється з використанням інструментарію фіскальної й монетарної політики. При цьому інструментами цієї політики є: цінні папери; депозити; субсидії й т. ін. Суб'єктами стабілізаційної фінансової політики держави можуть бути: Уряд України, Міністерство фінансів України, місцеві органи виконавчої влади України, НБУ.

Об'єктами стабілізаційної фінансової політики в Україні є: бюджетна система, фінансовий ринок, комерційні банки, інвестиційні компанії, інші суб'єкти господарювання.

Об'єкти стабілізаційної фінансової політики групуються у дві категорії: об'єкти фінансової системи; об'єкти реального сектора економіки. На практиці стабілізаційна фінансова політика найчастіше спрямована на фінансову систему.

Стабілізаційна фінансова політика може мати два характеру впливу: макроекономічний і мікроекономічний.

Макроекономічний характер – коли здійснюється вплив на макроекономічні показники в цілому, включаючи: обсяги податків, що вилучаються в суб'єктів господарювання; обсяги бюджетних видатків; величину сукупного попиту; рівень безробіття; процентні ставки та ін. У цьому випадку стабілізаційна фінансова політика буде спиратися на використання макроекономічних механізмів.

Мікроекономічний характер – коли вплив спрямований на нормалізацію функціонування окремих мікроекономічних суб'єктів, банків, компаній та ін. Як правило, від функціонування таких суб'єктів буде залежати економічна й фінансова стабільність в окремих регіонах країни або в національній економіці. Наприклад, держава може піти на надання фінансової допомоги найбільшому банку з метою недопущення його банкрутства, що здатне привести до виникнення кумулятивного механізму банкрутства банків і дестабілізації економіки. У такому механізмі держава часто може виступати своєрідним посередником у пошуку фінансових ресурсів для окремих банків і компаній, залучаючи до цього інші приватні бізнес-структури.

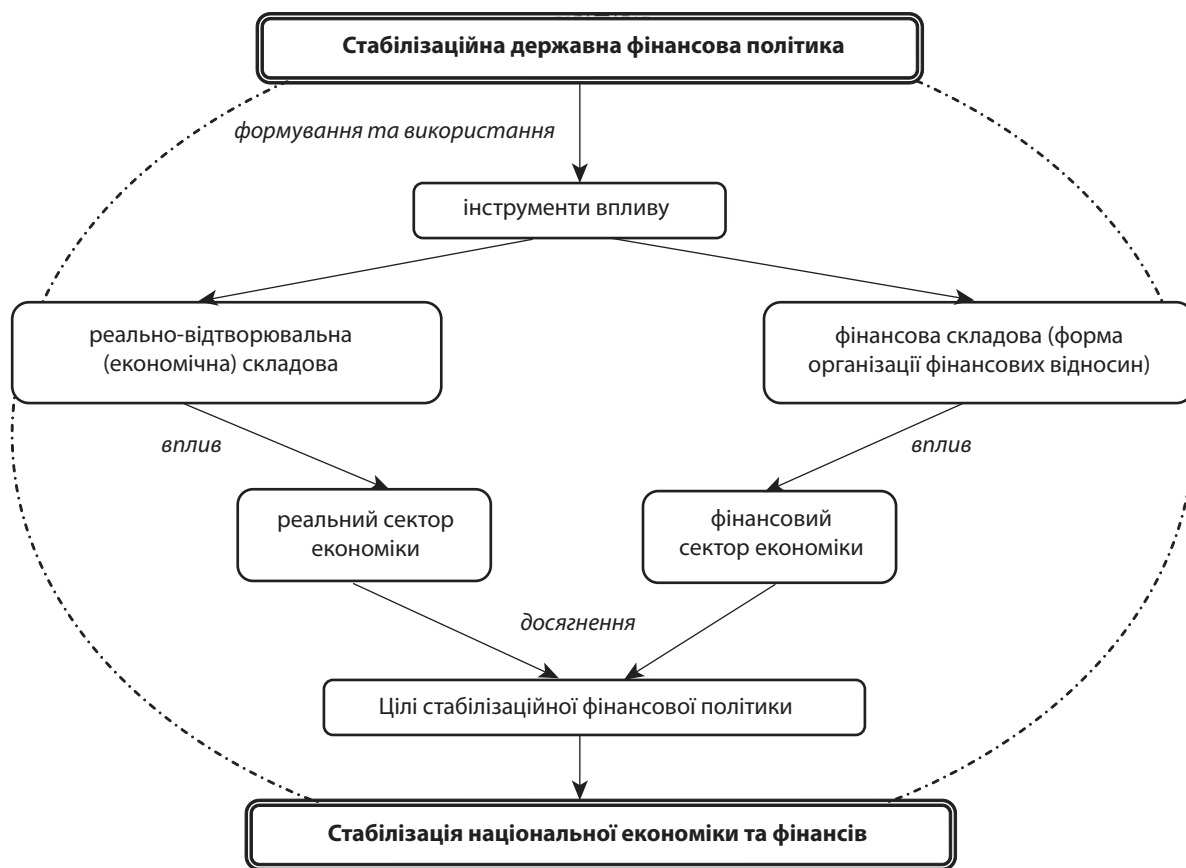

Рис. 1. Вплив стабілізаційної фінансової політики на національну економіку та фінанси

Механізм стабілізаційної фінансової політики держави повинен мати нормативно-правове оформлення. Звичайно воно охоплює кілька рівнів формування нормативно-правових приписань. Це пов'язане з низкою факторів.

По-перше, існування різних компетенцій між Президентом України, Кабінетом Міністрів України й місцевих органів виконавчої влади України.

По-друге, необхідність різного ступеня деталізації й уточнення з боку нижчестоящих інстанцій, у компетенцію яких входить проведення фінансової стабілізації економіки.

По-третє, існування інтересів осіб, що розробляють й реалізують заходи стабілізаційної фінансової політики держави.

Усе це припускає, що нормативно-правова база стабілізаційної фінансової політики представляється у формі законів, указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, наказів місцевих органів виконавчої влади й ін.

Варто розрізнити два близьких поняття – результативність і ефективність стабілізаційної фінансової політики держави.

Якщо результативність характеризує досяжність поставленої цілі (цілей), то ефективність – ступінь досягнення позитивних результатів стабілізаційної фінансової політики держави, співвіднесених з витратами або видатками. При цьому позитивні результати – це ефект такої політики, а витрати – видатки держави на підтримку фінансової стабільності [2]. Чим вище значення відношення ефекту (ефектів) до видатків, тим вище ефективність стабілізаційної фінансової політики. Ефекти стабілізаційної фінансової політики включають: зростання ВВП, підвищення обсягів виробництва, оздоровлення фінансових інститутів, зменшення рівня безробіття й т. д.

Звідси, ефекти стабілізаційної фінансової політики мають водночас економічний і соціальний прояви. Саме тому проведення державою такої політики дозволяє підвищити ефективність соціальної складової.

Фінансування видатків з реалізації стабілізаційної фінансової політики відбувається двома шляхами:

- ✦ у формі безповоротного фінансування державою за рахунок бюджетних коштів;
- ✦ на платній й поворотній основі (кредити, придбання цінних паперів проблемних компаній й ін.).

У другому випадку відбувається процес інвестування державних фінансових ресурсів, тобто їхне розміщення, а не безповоротне використання, що супроводжується зростанням майна держави.

Сутнісне розходження між результативністю й ефективністю полягає в тому, що оцінка результативності носить якісний характер і може бути виражена такими видами оцінок: «досягнуто»; «не досягнуто»; «досягнуто не повністю» і т. п.

Ефективність виражається кількісно, тобто у вигляді розрахованого числа. У цьому плані ефективність носить більш інформативний характер.

Як результативність стабілізаційної фінансової політики держави в загальному вигляді можна вважати досягнення стабільності національної фінансової системи, включаючи банківський сектор, а також відновлення обсягу національного виробництва, ВВП й зайнятості. По суті, результативність стабілізаційної фінансової політики держави можна представити як агреговану суму окремих ефектів, де, у свою чергу, кожний ефект може бути співвіднесений з ефективністю. Для державного бюджету можна використовувати такі показники ефективності використання бюджетних коштів.

Комерційна ефективність – прибутковість, виражена у відсотках річних, котру одержує держава від використання бюджетних коштів для фінансової стабілізації національної економіки:

$$Ебк = \frac{P(e)}{B(заг)}, \quad (1)$$

де $Ебк$ – коефіцієнт комерційної бюджетної ефективності; $P(e)$ – результат (величина ефекту), усі види надходжень від всіх вкладень; $B(заг)$ – витрати бюджетних коштів.

Тут одержуваний дохід може мати різні форми: відсотки; дивіденди; приріст вартості цінних паперів або іншого майна й т. д.

Комерційна ефективність бюджетних коштів буде мати місце тільки в тому випадку, якщо бюджетні кошти підлягають інвестуванню, а не витраті. Комерційну ефективність доцільно зіставляти: із прибутковістю коштів у найбільшому й надійному вітчизняному й закордонному банках; зі ставкою рефінансування НБУ. Прикладом комерційної ефективності може бути надання державою коштів на поворотній, платній і терміновій основі державним структурам і господарюючим суб'єктам у формі кредиту, з метою стабілізації вітчизняної економіки з одночасним одержанням прибутковості на використовуванні для цих цілей бюджетні кошти.

Бюджетна ефективність – відношення бюджетних доходів держави до величини витрачених бюджетних коштів на проведення фінансової стабілізації економіки. Бюджетна ефективність буде більше комерційної ефективності через облік одержуваних інших доходів (крім відсотків, дивідендів і т. д.) бюджету. До таких доходів, наприклад, відносять приріст податкових доходів внаслідок збільшення ділової активності в економіці. Даний показник може бути простим і дисконтованим.

Показник простої бюджетної ефективності варто розраховувати виходячи з номінальних грошових потоків:

$$Ебп = \frac{Дб + Ебк_1 + Ебк_2}{Вб}, \quad (2)$$

де $Ебп$ – коефіцієнт бюджетної ефективності (простий); $Дб$ – доходи державного (місцевого) бюджету у зв'язку з реалізацією заходів з фінансової стабілізації економіки; $Ебк_1$ – економія бюджетних коштів за рахунок зниження внаслідок реалізації заходів з фінансової стабілізації економіки; $Ебк_2$ – економія бюджетних коштів за рахунок виключення можливих видатків державного (місцевого) бюджету на усунення негативних наслідків, які

можуть відбутися у випадку відмови від реалізації заходів з фінансової стабілізації економіки; $Bб$ – видатки державного (місцевого) бюджету на реалізацію заходів з фінансової стабілізації економіки;

Показник *дисконтованої бюджетної ефективності* – виходячи з дисконтованих грошових потоків, тобто з урахуванням вартості грошей у часі:

$$Eбд = \left(\frac{Дб + Eбк_1 + Eбк_2}{Bб} \right) \cdot Kд, \quad (3)$$

де $Eбд$ – коефіцієнт бюджетної ефективності (дисконтованої); $Kд$ – коефіцієнт дисконтування.

Крім запропонованих показників, варто використовувати показник *сукупної бюджетної ефективності*, що розраховується із суми ефектів, одержуваних всіма бюджетами бюджетної системи країни:

$$Eбс = \sum_{i=1}^N Eб_i \cdot \mu, \quad (4)$$

де $Eбс$ – коефіцієнт бюджетної ефективності (сукупної); $Eб_i$ – коефіцієнт бюджетної ефективності одиниці бюджетної системи (рівня бюджету); μ – ваговий коефіцієнт (частка бюджетної одиниці в доходах/видатках консолідованого бюджету).

Даний показник дозволяє більш повно оцінити надходження доходів у результаті проведення стабілізаційної фінансової політики.

Інтегральна економічна ефективність – відношення приросту ВВП до видатків держави на забезпечення такого приросту:

$$Eбі = \frac{\Delta BВП}{B(заг)}, \quad (5)$$

де $Eбі$ – коефіцієнт бюджетної ефективності (інтегральної); $\Delta BВП$ – приріст валового внутрішнього продукту держави за період; $B(заг)$ – витрати держави на забезпечення приросту ВВП.

Необхідно розуміти, що приріст ВВП являє собою приріст доданої вартості країни, або суму доходів, одержуваних всіма економічними суб'єктами країни у формі: заробітної плати; прибутку; відсотків; ренти; податків.

Показники бюджетної та інтегральної економічної ефективності можна розраховувати для використання бюджетних коштів з метою фінансової стабілізації економіки як у формі інвестування (розміщення), так і у формі витрати.

На практиці країни, як правило, не здійснюють розрахунок показників ефективності фінансової стабілізації економіки. Це не дозволяє суспільству оцінити доцільність тих або інших заходів такої політики. Надання суспільству подібної інформації допомогло б вирішити такі завдання:

- ✦ підвищити ефективність стабілізаційної фінансової політики, тому що уряд буде орієнтовано на підвищення віддачі від використання бюджетних коштів, розглядаючи найбільш ефективні заходи й напрямки фінансової стабілізації;
- ✦ знизити критику на адресу уряду, що використовує бюджетні кошти не на проведення прямої

соціальної політики, а на підтримку фінансової системи.

У наш час існує необхідність розширення поля дії стабілізаційної фінансової політики, що повинна бути не тільки спрямована на підвищення стабільності соціально-економічного розвитку країни внаслідок демпфірування зовнішніх і внутрішніх економічних шоків, але й впливати на розподільні й перерозподільні процеси в суспільстві.

Існуюча в Україні висока диференціація доходів населення сама по собі є чинником дестабілізації економічної системи й призводить до ослаблення стимулів до економічної активності як з боку тих, хто одержує надвисокі доходи, так і з боку тих, хто одержує низькі доходи й не зацікавлений у якісній і високопродуктивній праці.

Високий ступінь диференціації доходів приводить до зростання вивозу капіталу з боку найбільш забезпечених осіб, що не дозволяє використовувати кошти на внутрішні інвестиції. Навпаки, згладжування доходів, хоча й приведе до зниження середньої схильності до заощадження, але збільшить обсяг внутрішніх заощаджень через скорочення відтоку капіталу з країни. Усе це приведе до зростання внутрішніх інвестицій в Україні, що є за своєю природою більш стійкими, ніж іноземний капітал, який часто носить спекулятивний характер (його масовий приплив й несподіваний і швидкий відтік дестабілізують національну економіку).

ВИСНОВКИ

Зниження диференціації доходів в Україні приведе до підвищення темпів і забезпечення стабільності соціально-економічного розвитку країни. Як механізми перерозподілу доходів у рамках реалізації стабілізаційної фінансової політики в Україні доцільно використовувати:

- ✦ впровадження прогресивної шкали оподаткування з податку на доходи фізичних осіб з одночасною жорсткістю адміністративного й кримінального законодавства відносно осіб, що ухиляються від сплати податків. У наш час в Україні діє малопрогресивне оподаткування фізичних осіб (15% та 17% для доходів, що перевищують десятикратний розмір мінімальної заробітної плати) [4];
- ✦ введення акцизів на низку дорогих товарів (дорогі автомобілі, яхти, коштовності та ін.);
- ✦ введення системи обмежень виплат керівникам державних, муніципальних установ, організацій, а також керівникам їхніх структурних підрозділів;
- ✦ посилення боротьби з корупцією, що повинна носити системний і реальний, а не декларативний і фрагментарний характер.

На закінчення необхідно відзначити: щоб досягти результативності й ефективності стабілізаційної фінансової політики, її розробникам необхідно враховувати інтереси всіх соціальних груп. Адже фінансові рішення щодо заходів стабілізаційної політики зачіпають інтереси як населення, так і підприємців, фінансових інститутів і компаній. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Брюммерхофф Д. Теория государственных финансов / Д. Брюммерхофф, А. Л. Кудрин, В. Д. Дзгоев. – Владикавказ : Пионер-Пресс, 2002. – 458 с.
2. Бурега В. В. Эффективность діяльності органів місцевого самоврядування: взаємодія та відповідальність / В. В. Бурега, І. М. Доля, О. Ю. Клименко та ін. – Донецьк : ООО «Цифровая типография», 2012. – 64 с.
3. Масгрейв Р. А. Государственные финансы: теория и практика / Р. А. Масгрейв, П. Б. Масгрейв. – М. : Бизнес Атлас, 2009. – 716 с.
4. Офіційний сайт Верховної Ради України Податковий кодекс України Закон від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
5. Стиглиц Дж. Доклад Стиглица о реформе международной валютно-финансовой системы: уроки глобального кризиса / Дж. Стиглиц / Пер. с англ. Ю. М. Юмашева. – М. : Международные отношения, 2010. – 324 с.
6. Сухарев А. Н. Стабилизационный финансовый механизм современных государств: теория, практика и перспективы / А. Н. Сухарев // Финансовая аналитика: проблемы и решения. – 2010. – № 11 (35). – С. 40 – 46.
7. Сухарев А. Н. Финансовая устойчивость и платежеспособность государства / А. Н. Сухарев // Экономический анализ: теория и практика. – 2010. – № 31. – С. 8 – 15.
8. Хайек Ф. А. Познание, конкуренция и свобода / Ф. А. Хайек. – М. : Директ-Медиа, 2007. – 237 с.

REFERENCES

- Briummerkhoff, D., Kudrin, A. L., and Dzgoev, V. D. *Teoriia gosudarstvennykh finansov* [The theory of public finance]. Vladikavkaz: Pioner-Press, 2002.
- Bureha, V. V., Dolia, I. M., and Klymenko, O. Yu. *Efektivnist diialnosti orhaniv mistsevoho samovriaduvannia: vzaiemodiia ta vidpovidalnist* [The effectiveness of local government: interaction and responsibility]. Donetsk: Tsyfrovaia typohrafiya, 2012.
- Khayek, F. A. *Poznanie, konkurentsia i svoboda* [Cognition, competition and freedom]. Moscow: Direkt-Media, 2007.
- Masgreyv, R. A., and Masgreyv, P. B. *Gosudarstvennye finansy: teoriia i praktika* [Public finance: theory and practice]. Moscow: Biznes Atlas, 2009.
- Ofitsiyni sait Verkhovnoi Rady Ukrainy. <http://zakon.rada.gov.ua>
- Sukharev, A. N. "Stabilizatsionnyy finansovyy mekhanizm sovremennykh gosudarstv: teoriia, praktika i perspektivy" [Financial stabilization mechanism of modern states: theory, practice and prospects]. *Finansovaia analitika: problemy i resheniia*, no. 11 (35) (2010): 40-46.
- Sukharev, A. N. "Finansovaia ustoychivost i platezhesposobnost gosudarstva" [The financial stability and solvency of the state]. *Ekonomicheskii analiz: teoriia i praktika*, no. 31 (2010): 8-15.
- Stiglits, J. *Doklad Stiglitsa o reforme mezhdunarodnoy valiutno-finansovoy sistemy: uroki globalnogo krizisa* [The report of the Stiglitz on the reform of the international monetary and financial system: lessons from the global crisis]. Moscow: Mezhdunarodnye otnosheniia, 2010.